

Nicolae PRELIPCEANU

La Teatrul Mic se „dă” spirit

N-aș fi îndrăznit să spun – înainte de a afla că asta este realitatea – că autoarea piesei de mare succes *Spirit* (*Wit* în original), Margaret Edson, nu e o profesionistă a scrisului, deși acesta este senzația pe care ți-o dă textul ei. De fapt, neprofesionismul ei, totuși atins de grația literaturii autentice, se dezvăluie într-un singur unghi, și anume acela al temei alese, care este enormă, imensă, capitală: lupta cu moartea. Îmi amintesc și azi că Rilke îl sfătuiește pe tânărul poet prieten să nu se ia de la început la luptă cu marile teme și idei ale lumii, coborându-și privirile – lirice, desigur – asupra vieții amănunțite, cu care este familiarizat. Lupta cu moartea i-ar rămâne, respectând acest sfat, în exclusivitate lui Shakespeare.

Dar iată că „excepția întărește regula”: niciodată n-am să înțeleg cum gaura consolidează plasa, dar dacă așa se spune din moși strămoși... Iată, așadar, că o educatoare cu neterminate studii de literatură se încumetă să scruteze spiritul unei profesoare universitare de literatură engleză, specializată în poezia metafizică a lui John Donne, știți, poetul acela necunoscut nouă, din care și-a extras Hemingway motto-ul celebrului său roman, tradus la noi ba prin *Cui îi bate ceasul*, ba, mai aproape de original și de Donne, prin *Pentru cine bat clopotele*. Mai mult, profesoara nu se află într-un moment oarecare al vieții sale, ci chiar în acela decisiv, din fața morții. Bolnavă de cancer, în faza cu metastaze, *Vivian Bearing* este supusă unui tratament foarte dur, mai mult pentru ca medicii să-și experimenteze puterile științifice decât pentru a o salva, căci ei cam știu că pentru salvare e prea târziu.

Cătălina Buzoianu, la reîntâlnirea cu Valeria Seciu, după un număr de ani, și-a

construit spectacolul pe teza spiritului, purtată de protagonistă cu strălucire și pe antiteza materialului, aproape mecanizat, dintr-un spital de oncologie ultramodern, unde și oamenii au devenit mecanisme, fapt excelent ilustrat și el de Mihaela Rădescu, Bogdan Niculescu, Bogdan Talașman, Gheorghe Visu (dirijorul mașinăriei, de fapt infernale) și ceilalți.

Nu în ultimul rând, să notăm contribuția, la mecanizarea și umanizarea spațiului de joc de la Teatrul Mic, a scenografiei seminate de Lia Perjovski. Traducerea textului: Răzvan Ionescu.

Multe lucruri dezvăluie acest spectacol, pe o temă atât de bătută cum e aceea a omului în fața morții apropiate și inevitabile. Lucruri e un fel de a spune, căci „dezvăluirile” sunt de natură mai subtilă, spirituală. Poate și datorită staturii artistice a interpretei principale, secundate, cum spunem, de mai tinerii săi parteneri care compun, fie un trecut reamintit în preajma finalului, fie un prezent aseptice, în fond o mașinărie infernală, paradoxal, chiar aceea care ar trebui să salveze trupul omului. Nu și spiritul, pe acesta îl salvează vechiul, demodatul, poet metafizic, mai precis textele sale, interpretate și parainterpretate, când în propria ei singurătate și disperare, când împreună cu studenții, totul în cheie veselă, optimistă. Cu atât mai convingătoare.

Să alăturăm numelor de mai sus pe cele ale Mihaelei Măcelaru, Liliane Pană, ale lui Radu Zetu, Marius Călugărița, ale Ilincăi Bantaș și Monicăi Mădescu, pentru a încerca să evocăm, la urma urmei, în materialul acestor nume, *spiritul* spectacolului cu piesa *Spirit*, premiată cu Pulitzer în 1999 și jucată în prezent pe scena Teatrului Mic de la București.